

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ▪ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ▪ ΤΜΗΜΑΤΑ ΔΙΕΤΟΥΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ

ΟΝΟΜΑ: _____
ΗΜ/ΝΙΑ: _____ 17 / 7 / 2026 ΤΜΗΜΑ: _____

Βαθμός _____
☺ _____ %

Α' Ομάδα
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.

- α - 7
- β - 3
- γ - 4
- δ - 5
- ε - 2

A2.

α) Όταν ο Δημ. Υψηλάντης έφτασε στην Ύδρα, με σκοπό την ανάληψη της ηγεσίας της Επανάστασης, οι Πελοποννήσιοι είχαν ήδη ορίσει από μόνοι τους κυβερνητικά όργανα τοπικής εμβέλειας. Ο Υψηλάντης θέλησε να επιβάλει ένα δικό του «Γενικό Οργανισμό της Πελοποννήσου», που θα του επέτρεπε να συγκεντρώσει τη στρατιωτική και πολιτική εξουσία στα χέρια του. Οι πρόκριτοι δεν το αποδέχθηκαν και με δυσκολία αποσοβήθηκε η σύρραξη.

β) Η Συνθήκη των Σεβρών (10 Αυγούστου 1920) αποτέλεσε τη μεγαλύτερη διπλωματική επιτυχία της Ελλάδας και δικαίωσε την τολμηρή πολιτική του Βενιζέλου. Η μικρή Ελλάδα των παραμονών των Βαλκανικών πολέμων γίνεται με την υπογραφή της Συνθήκης «η Ελλάδα των δύο Ηπείρων και των πέντε Θαλασσών». Το όραμα της Μεγάλης Ιδέας φαίνεται να γίνεται απτή πραγματικότητα.

γ) Το Εθνικό Κόμμα του Κ. Μαυρομιχάλη, το οποίο δραστηριοποιήθηκε κατά την περίοδο μετά το κίνημα στο Γουδί, δεν διέφερε από το ραλλικό. Οι εκπρόσωποι του προσπαθούσαν να εκμεταλλευτούν τη συμμετοχή του αρχηγού τους στα πολιτικά πράγματα μετά το κίνημα του 1909. Υποστήριζαν την «Ανόρθωση», που κατά την εκτίμησή τους δεν μπόρεσαν να υλοποιήσουν οι Βενιζελικοί.

B1.

α. Το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Κουμουνδούρου, το οποίο προέβλεπε:

- συγκρότηση κράτους δικαίου,
- εξορθολογισμό της διοίκησης, κυρίως με τον καθορισμό των προσόντων των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να περιοριστεί η ευνοιοκρατία,
- ανάπτυξη της οικονομίας και κυρίως ενίσχυση της γεωργίας,
- βελτίωση της άμυνας και της υποδομής, κατά κύριο λόγο του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας.

Ο Τρικούπης θεωρούσε το κράτος ως μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης και επιδίωκε τον εκσυγχρονισμό με κάθε κόστος. Στα εδάφη της Θεσσαλίας, στα οποία κυριαρχούσε η μεγάλη ιδιοκτησία, οι τρικουπικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες.

β. Η πρώτη δημόσια εμφάνιση του Βενιζέλου ως ελλαδίτη πολιτικού έγινε στις 5 Σεπτεμβρίου 1910 με μία ομιλία στην πλατεία Συντάγματος, στην οποία έκανε προγραμματικές δηλώσεις, με τις οποίες υποστήριξε μετριοπαθείς μεταρρυθμίσεις. Στόχευε σε εκσυγχρονισμό του πολιτικού συστήματος, με

την εξισορρόπηση των συμφερόντων όλων των κοινωνικών στρωμάτων. Βασικές θέσεις του προγράμματος του ήταν η κοινωνική γαλήνη, η ελάφρυνση των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, ο εκσυγχρονισμός του κρατικού μηχανισμού, με σκοπό την αποτελεσματικότερη λειτουργία του, και στρατιωτικοί εξοπλισμοί για την πραγματοποίηση των εθνικών διεκδικήσεων. Επίσης, παρά την πίεση των οπαδών του, υποστήριξε την αναθεώρηση του υπάρχοντος συντάγματος και όχι την ψήφιση νέου. Πολιτειακό ζήτημα δεν έθεσε. Προανήγγειλε την ίδρυση ενός κόμματος αρχών, το οποίο θα ήταν φορέας των μεταρρυθμίσεων. Το κόμμα ιδρύθηκε και τυπικά στις 22 Αυγούστου 1910, από μέλη της Εθνοσυνέλευσης.

B2.

α. Όμως, ανεξάρτητα από τις επιδράσεις δυτικών προτύπων, ο κοινοβουλευτισμός στην Ελλάδα ρίζωσε και ακολούθησε τους δικούς του δρόμους, για να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες, τα προβλήματα και τα αιτήματα της ελληνικής κοινωνίας. Εξάλλου, για την πολιτική ενεργοποίηση μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού και για τη σταδιακή συγκρότηση ενός κράτους δικαίου, δεν θα αρκούσε μια διαδικασία μίμησης. Τα κόμματα αποτελούσαν αναγκαιότητα της εποχής και ανταποκρίνονταν στις ανάγκες των ανθρώπων που τα συγκρότησαν. Πάντως, τα κόμματα αυτής της περιόδου δεν μπορούν να χαρακτηριστούν με σημερινούς όρους (αριστερά-δεξιά, προοδευτικά-συντηρητικά).

β. Για να καταστεί ~~αυτό δυνατόν~~ δυνατή η ιδέα της αρχής της δεδηλωμένης και η συγκρότηση δύο μεγάλων κομμάτων εξουσίας, έπρεπε ο βασιλιάς να αναθέτει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης μόνο σε πολιτικό ο οποίος σαφώς είχε τη «**δεδηλωμένη**» εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών. Αυτό θα στερούσε από τα κόμματα μειοψηφίας τη δυνατότητα να σχηματίζουν κυβέρνηση, θα τα ωθούσε σε συνένωση με τα μεγάλα και θα είχε ως αποτέλεσμα σταθερότερες κυβερνήσεις πλειοψηφίας. Ο βασιλιάς, υπό την πίεση της αντιπολίτευσης και του επαναστατικού αναβρασμού του λαού, υιοθέτησε τελικά την άποψη του Τρικούπη, η οποία αποτελεί τομή στην πολιτική ιστορία της χώρας, καθώς οδήγησε σε μεταβολή του πολιτικού τοπίου.

Λίγα χρόνια αργότερα, το 1884, τα δύο μεγάλα κόμματα, του Τρικούπη και του Δηλιγιάννη, έλεγχαν το 92,2% των εδρών στο Κοινοβούλιο. Το κοινοβουλευτικό σύστημα και ο δικομματισμός θεμελιώθηκαν.

Β' Ομάδα

Γ1. Οι υψηλοί δείκτες ανεργίας και οι άθλιες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των εργατών οδήγησαν σε έντονη πολιτικοποίησή τους, κατά τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα.

Πράγματι, όπως προκύπτει από το κείμενο Α' του Percy Martin, η εργάσιμη μέρα στην Ελλάδα της περιόδου ήταν μεγαλύτερη από οπουδήποτε αλλού καθώς διαρκούσε από 10 έως 14 ώρες χωρίς επιδόματα ή άλλου είδους οικονομική ενίσχυση. Παράλληλα, μέχρι το 1909 η απεργία ήταν ουσιαστικά άγνωστο δικαίωμα, με εξαίρεση τρεις απεργιακές κινητοποιήσεις που έγιναν στην Αθήνα χωρίς όμως ουσιαστική ανταπόκριση από την κοινή γνώμη, ενώ απουσίαζε το νομοθετικό πλαίσιο για την αποζημίωση των εργατών σε περιπτώσεις εργατικού ατυχήματος. Οι ίδιοι οι εργάτες από την άλλη δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να ασφαλίστούν αν και σε μερικές περιπτώσεις μερικοί εργοδότες αναλάμβαναν να συνδράμουν οικονομικά τους εργαζόμενους τους. Βέβαια, κατά το σχόλιο του συντάκτη, τα εργατικά σωματεία είχαν κάνει βήματα προόδου και οι βιομηχανίες διέθεταν εργατικά σωματεία χωρίς όμως την παρουσία γυναικών. Οι συνθήκες έδιναν την εντύπωση ότι οι πλούσιοι γίνονταν πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι. Έτσι, τον **Νοέμβριο** του 1918 ιδρύθηκε το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.) από συνέδριο σοσιαλιστών. Βασικές θέσεις του προγράμματος του ήταν δημοκρατία, παροχή εκλογικού δικαιώματος στις γυναίκες, αναλογικό εκλογικό σύστημα, εθνικοποίηση των μεγάλων πλουτοπαραγωγικών πηγών όπως οι συγκοινωνίες, οι τράπεζες, τα μεταλλεία, τα τσιφλίκια και η μοναστηριακή γη. Επίσης, βασικοί στόχοι του κόμματος, οι οποίοι παρατίθενται στο κείμενο Β' ήταν η νομοθετική καθιέρωση

του οκταώρου και της κυριακάτικης αργίας, η ίδρυση κρατικών ταμείων σύνταξης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, η κατάργηση των έμμεσων φόρων, η κλιμακωτή φορολογία στα εισοδήματα και η συμμετοχή του κράτους στα κέρδη των μεγάλων επιχειρήσεων. Σχετικά με την εξωτερική πολιτική, ζητούσε ειρήνη, χωρίς προσάρτηση εδαφών, βασισμένη στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών. Τα προβλήματα που αφορούσαν διαμφισβητούμενα εδάφη, θα λύνονταν με δημοψηφίσματα.

Το Σ.Ε.Κ.Ε. ήταν το πιο αυστηρά οργανωμένο κόμμα. Έως το 1919 ήταν υπέρ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Σταδιακά απομακρύνθηκε από αυτή, υιοθετώντας την αρχή της δικτατορίας του προλεταριάτου. Το 1924 μετονομάστηκε σε *Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.)*.

Δ1.

α. Ο Κωλέττης, ως αρχηγός του γαλλικού κόμματος, παρότι όσο ήταν στην αντιπολίτευση ήταν συνταγματικός σύμφωνα με τον Σβορώνο στο Κείμενο Α', επεδίωκε μια κυβερνητική πολιτική που θα ενίσχυε το ρόλο του βασιλιά, ενθαρρύνοντας τις επεμβάσεις του τελευταίου στην πολιτική ζωή και υπονομεύοντας έτσι τον κοινοβουλευτισμό και το Σύνταγμα. Η εσωτερική του πολιτική περιοριζόταν στη διανομή χρημάτων του δημοσίου στους οπαδούς του, χωρίς κάποιο συγκροτημένο πρόγραμμα για την οικονομική ανάπτυξη. Η μεγάλη Ιδέα, που προβαλλόταν ως θεραπεία στα προβλήματα του έθνους, αποτελούσε κατά τον Σβορώνο το πρόσχημα για την άσκηση της προαναφερθείσας πολιτικής. Δεν δίσταζε να χρησιμοποιεί βία και νοθεία για να τρομοκρατεί τους εκλογείς, ώστε να ψηφίζουν υπέρ του κόμματος του, ενώ παράλληλα οι οπλισμένες συμμορίες του είχαν αναπτύξει δράση στα ελληνοτουρκικά σύνορα. Το 1846/1847 κατείχε πέντε από τα επτά υπουργεία της κυβέρνησής του, δεν παρουσιαζόταν όμως σχεδόν καθόλου στο Κοινοβούλιο και καθιστούσε αδύνατο τον έλεγχο της εκτελεστικής εξουσίας. Επέβαλε έτσι ένα είδος κοινοβουλευτικής δικτατορίας. Μετά το θάνατο του Κωλέττη, το 1847, το γαλλικό κόμμα πέρασε σε φάση παρακμής, καθώς επικράτησε διαμάχη για τη διαδοχή.

β. Οι ορεινοί απαρτίστηκαν από διάφορες ομάδες που συνδέθηκαν στενότερα μεταξύ τους και εμφανίστηκαν ως κοινοβουλευτική ομάδα (υπό τον Δ. Γρίβα και τον Κ. Κανάρη) με κοινό στόχο την αντίσταση στην πολιτική των πεδινών. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις πληροφορίες που προκύπτουν από το κείμενο Β', η πρώτη ομάδα βουλευτών συσπειρώθηκε γύρω από τον Δημήτρη Γρίβα, ο πατέρας του οποίου ηγούταν της Επανάστασης στην Ακαρνανία και επιδίωκε μία αποκεντρωμένη πολιτική που θα ωφελούσε τους αγρότες, ενώ ο Δημήτρης εμφανιζόταν περισσότερο μετριοπάθης. Η άλλη ομάδα που συναποτελούσε τους Ορεινούς είχε ηγέτη τον ηρώα Κωνσταντίνο Κανάρη, ο οποίος λίγο πριν την ανατροπή του Όθωνα είχε αναλάβει εκπρόσωπος της αντιπολίτευσης. Οι Ορεινοί βρήκαν υποστηρικτές μεταξύ των μικροκαλλιεργητών, των κτηνοτρόφων, των εμπόρων και των πλοιοκτητών/καραβοκύρηδων, στη δράση των οποίων έβλεπαν τις προϋποθέσεις για την μελλοντική ανάπτυξη της χώρας μέσω ειρηνικών πολιτισμικών κατακτήσεων.

1. ☒ Ζωγράφου: Ι. Χρυσίππου 1, ☎ 210 7488030 & ΙΙ. Ξηρογιάννη 10, ☎ 210 7488180
  2. ☒ Χολαργός: Φανερωμένης 13, ☎ 210 6536551
  3. ☒ Αγία Παρασκευή: Ευεργέτου Γιαβάση 9, πλατεία Αγ. Παρασκευής, ☎ 210 6000031
-

